

Ombudsman už 15 let pomáhá s diskriminací. Výročí si připomněl na konferenci v Senátu společně s oběťmi nerovného zacházení

26.9.2024 - | Kancelář veřejného ochránce práv

Lidé v posledních patnácti letech u ombudsmana nejčastěji namítali nerovné zacházení v práci a zaměstnání a v oblasti zboží a služeb. Z namítaných diskriminačních důvodů bylo nejčastější zdravotní postižení, pak rasa, etnicita či národnost a věk. Celkem se na něj lidé obrátili s 5 440 diskriminačními stížnostmi.

Stanislav Křeček má s antidiskriminačním zákonem dlouhodobý vztah, zabýval se jím ještě před svým působením v Kanceláři veřejného ochránce práv. „*Před patnácti lety jsem jako poslanec hlasoval pro antidiskriminační zákon. Zákon za ta léta velmi úspěšně zapůsobil na naši společnost a její chování. Přál bych si, aby lidé nebyli diskriminováni, aby byli posuzováni podle své osobnosti ne podle předsudků,*“ uvedl ombudsman Stanislav Křeček.

Podle senátorky Adély Šípové by předsudečné myšlení společnosti zmírnilo větší veřejné zapojení zástupců z různých skupin, které čelí diskriminaci. „*Je potřeba, aby se o tom více hovořilo v médiích. Vždy vítám, když zástupce těch skupin, které bývají často diskriminovány, vidím v televizi. Třeba romského moderátora nebo umělce. To je něco, co pomáhá společnosti si uvědomit, že jsme si všichni rovni,*“ sdělila Adéla Šípová.

Barbara Havelková z právnické fakulty Oxfordské univerzity poukázala na to, že diskriminační jednání často není motivováno nenávistí nebo úmyslem škodit. „*Paradox českého soudního rozhodování je, že se vlastně hledá ta nenávist. Často to ale jen vychází z našich představ o tom druhém, které mohou být stereotypní, negativní a nepravdivé. Někteří posuzují členy těchto skupin ne jako jednotlivce a na základě jejich plné lidskosti, ale z důvodu jejich členství v určité skupině,*“ vysvětlila Barbara Havelková.

Někteří lidé, kterým ombudsman pomáhal v boji proti diskriminaci, vystoupili na konferenci. O svůj příběh se podělila třeba Kristýna Matysová. Zažila diskriminaci z důvodu pohlaví, konkrétně těhotenství. V roce 2018 začala pracovat jako lesní dělnice u zaměstnavatele, kde předtím pracovala na jiné pozici. Když ale ve zkušební době zaměstnavateli oznámila, že je těhotná, pracovní poměr jí zrušil. Chtěla se domluvit, aby ji přeložil na jinou práci. Marně. Zaměstnavatel může zrušit pracovní poměr ve zkušební době i s těhotnou zaměstnankyní. Musí to být ale z důvodu, který s těhotenstvím nesouvisí. Například, že špatně pracuje nebo se pomalu zaučuje.

Ombudsman paní Matysové rovnou zprostředkoval právní zastoupení pro bono, tedy bezplatně. V době, kdy se na něj obrátila, totiž běžela dvouměsíční lhůta pro podání žaloby o určení neplatnosti zrušení pracovního poměru. Ombudsman sám nemůže zastupovat oběti diskriminace v soudním řízení. Otázka většího zapojení ombudsmana do soudních řízení, ale bude aktuální za dva roky v souvislosti s implementací směrnic EU o standardech pro orgány pro rovné zacházení.

Kristýna Matysová nakonec uspěla. Je spokojená s tím, že jí soud přiznal 10 tisíc korun jako náhradu nemajetkové újmy a 150 tisíc korun jako náhradu ušlého výdělku. Dceři paní Matysové bude šest let. Soudní řízení trvala čtyři roky. Její kauzu posuzoval dvakrát okresní soud, dvakrát krajský soud, dvakrát Nejvyšší soud a jednou Ústavní soud. „*Šla bych do toho soudního sporu znovu, i když bych*

nevyhrála. Každý by se měl bránit. Já jsem do toho šla i z toho důvodu, že když se o mém případě bude vědět, můžou se pak jiné ženy v podobné situaci bránit,“ uvedla Kristýna Matysová.

Odvahu lidí jít do složitých a častokrát dlouho trvajících soudních sporů ocenil také advokát a vysokoškolský pedagog Jakub Tomšej: *„Díky nim už mají tisíce dalších zaměstnankyň nebo rodičů konkrétní návod v podobě nějakého judikátu, který říká, jak by se tato situace měla řešit.“* Připustil, že antidiskriminační spory jsou složité a komplikované. Z části to je podle něj i kvůli tomu, že antidiskriminační zákon je pořád relativně nová věc, která se v naší společnosti usazuje pomalu. *„Věřím, že když si budeme připomínat dvacáté či pětadvacáté výročí antidiskriminačního zákona, tak ta náročnost antidiskriminačních sporů bude nižší,”* dodal Tomšej.

V nejbližší době se tým právníků rovného zacházení Kanceláře ombudsmana zaměří na výzkum rozhodování českých soudů o diskriminačních sporech za posledních pět let a tématem pro rok 2025 bude diskriminace založená na věku.

- Factsheet: 15 let bojujeme proti diskriminaci
- Video záznam konference ze Senátu
- Audio záznam konference ze Senátu

https://www.ochrance.cz/aktualne/ombudsman_uz_15 let_pomaha_s_diskriminaci-_vyroci_si_pripomnel_na_konferenci_v_senatu_spolecne_s_obetmi_nerovneho_zachazeni